«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
_______________Хушвахтзода Қ.
аз «___» __________ соли 2023

ХУЛОСАИ

муштараки кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷӣ ва кафедраи таърихи халқи тоҷики факултети таърихи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертатсияи Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич дар мавзӯи «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD – доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 – Таърих (6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик)

Диссертатсияи Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич дар мавзӯи «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 – Таърих, ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) дар кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷии факултети таърихи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон анҷом дода шудааст (ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17, E-mail: info@tnu.tj).

Мавзӯи диссертатсия бо қарори №5 Шурои олимони факултети таърихи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон таҳти унвони «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» аз 25.12.2018 тасдиқ гардидааст.

Роҳбари илмӣ номзади илмҳои таърих, дотсенти кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷӣ **Мунавваров Манзар**.

Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич соли 2016 магистратураи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Томски Федератсияи Россияро аз рӯйи ихтисоси «ҳуқуқшиносӣ» хатм намудааст. Номбурда соли 2016 дар кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷӣ шомили докторантураи фалсафа (PhD) доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 – Таърих, ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) гардида, онро соли 2020 хатм намудааст (дар ин фосила аз соли 2017 то соли 2018 дар сафи Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон адои хизмати ҳарбӣ намудааст).

Ҳангоми таҳсил дар зинаи докторантураи фалсафа (PhD) доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 – Таърих, ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) талаботи нақшаи таълимиро пурра иҷро намуда, имтиҳони иловагӣ аз рӯйи ихтисос супоридааст ва маълумотномаи академӣ (транскрипт) №24-и Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро санаи 3.11.2020 гирифтааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Диссертатсияи Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич аввалин таҳқиқоти муфассал оид ба «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» ба шумор меравад. Мавзуъ аз ҷониби диссертант бо фарогирии ҷиҳатҳои фаъолияти гуногунҷанбаи илмиву омӯзгорӣ ва ташкилию ҷамъиятии академик Мулло Эркаев мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст.

Мубрамии мавзӯи таҳқиқот. Мулло Эркаев бо зиндагии наҷибу дурахшон, фаъолияти сиёсӣ, омӯзгорӣ, ба камол расонидани даҳҳо ҳазор нафар шогирдон ва дар баробари ин, бо дастовардҳои илмию тадқиқотии ибратомӯзе номи худро дар таърихи халқи тоҷик абадӣ сабт намудааст.

Рисолаи мазкур ба таҳлилу баррасии нақши густурда дар роҳи инкишофи маълумоти олии касбии кишвар, таҳқиқотҳои фарохи илмӣ, омоданамоии мутахассисони касбӣ, фаъолияти таълимию тарбиявӣ ва ҷамъиятӣ, омӯзгори нотакрор, аввалин академики Академияи илмҳои педагогии ИҶШС, муаллифи китобу мақолаҳо дар соҳаи илмҳои педагогӣ, ҳамзамон, доктори илми таърих, профессор Мулло Эркаев бахшида шудааст. Мулло Эркаев аз симоҳои барҷастаи ҷамъиятиву сиёсӣ, илмиву педагогӣ солҳои 40-ум – нимаи якуми солҳои 90-уми асри XX-и Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Шиносоӣ бо ҳаёту фаъолияти ин олими забардаст ба таърихи эҳёи давлатдории Шӯравии тоҷикон, рушду равнақи иқтисодиву илмӣ ва фарҳангии Тоҷикистон шинос менамояд. Агар ӯро яке аз фаъолтарин созандагони ҷомеаи сотсиалистӣ ва яке аз поягузорони мактаби олию илми таърихшиносии тоҷик гӯем, хато нахоҳем кард.

Дар робита ба омӯхтани ҳаёту фаъолияти академик Мулло Эркаев, мо метавонем умдатарин ҷузъиёти таҷрибаи илмиву педагогии ӯро мавриди омӯзиш қарор диҳем ва камбудиву иллатҳои муҳимтарини зоҳиран назарногири ҳаётро ошкор созем.

Инчунин, дар зиндагиномаи ин намояндаи барҷастаи илму маорифи тоҷик, ки шоистаи таҳсин аст, ҷавонони имрӯза метавонанд, анъанаҳои бузург, аз қабили дилбохтагӣ ба касби интихобкарда, ҳалолкорӣ, сабру таҳаммул, иродаи қавӣ, меҳнатдӯстӣ ва ғайраҳоро омӯхта, сармашқи кору зиндагии худ қарор диҳанд.

Дараҷаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ. Бояд қайд намуд, ки то имрӯз доир ба мавзӯи интихобшуда ва саҳми академик Мулло Эркаев дар инкишофи маълумоти олӣ ва илми таърих, тайёр кардани кадрҳои илмӣ – омӯзгорӣ таҳқиқоти хосса навишта нашудааст, аммо доир ба фаъолияту эҷодиёти академик Мулло Эркаев асару мақолаҳое навишта шудаанд, ки аксаран

хусусияти ҷашнӣ дошта, ҳаёту фаъолияти эшонро ҳаматарафа дар бар намегиранд.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ. Ҳадафи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки дар диссертатсия нахустин маротиба дар асоси сарчашмаҳо ва адабиёти илмӣ оид ба фаъолияти илмию ҷамъиятии академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон ба таври пурра таҳқиқот сурат гирифтааст. Бо ин мақсад дар навиштани диссертатсия **вазифаҳои зерин** гузошта шудааст:

– нишон додани ҳаёти наврасӣ ва ҷавонии Мулло Эркаев;

– муайян намудани раванди таҳсил, донишандӯзӣ, оғози фаъолияти омӯзгорӣ ва камолоти илмиву педагогии академик Мулло Эркаев;

– инъикоси воқеаҳои таърихӣ аз назари муҳаққиқ ва муайян намудани мақоми академик Мулло Эркаев ҳамчун муҳаққиқи ҷанги шаҳрвандии солҳои 20–уми асри XX дар Тоҷикистон;

– омӯзиши фаъолияти сиёсӣ, ташкилӣ ва ҷамъиятии академик Мулло Эркаев дар кори равшаннамоии мактаби олӣ;

– инъикоси нақши академик М. Эркаев дар назария ва амалияи касби омӯзгорӣ;

– нишон додани саҳми академик М. Эркаев дар тайёр намудани мутахассисони баландихтисоси илмии соҳаи таърих.

Навгонии илмии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки бори нахуст ба доираи илмӣ таҳқиқоти диссертатсионие пешниҳод мегардад, ки он таҳлилу омӯзиши нақши академик Мулло Эркаевро дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон дар солҳои 40-ум то нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX бо истифода аз адабиёту сарчашмаҳои муътамад, хотираҳои дӯстон, ҳамкасбон ва шогирдон мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Масъалаҳои зерин ба сифати навгониҳои илмӣ дар диссертатсия муайян шудаанд:

– ҳаёти наврасӣ ва ҷавонии академик Мулло Эркаев;

– раванди таҳсил, донишандӯзӣ, оғози фаъолияти омӯзгорӣ ва марҳилаи асосии камолоти илмиву педагогии академик Мулло Эркаев муайян ва таҳлилу баррасӣ гардидааст;

– воқеаҳои таърихии инъикосгардидаи академик Мулло Эркаев, махсусан, таърихи ҷанги шаҳрвандии солҳои 20–уми асри ХХ дар Тоҷикистон бо дарназардошти омӯзишу таҳқиқот ва андешаҳои мухталифи муҳаққиқони имрӯза мавриди таҳлили илмӣ-интиқодӣ ва баррасӣ қарор гирифтааст;

– фаъолияти сиёсӣ ва ташкилӣ – ҷамъиятии академик Мулло Эркаев дар кори равшаннамоии мактаби олӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст;

– нақши академик М. Эркаев дар назария ва амалияи касби омӯзгорӣ муайян гардонида шудааст;

– саҳми академик М. Эркаев дар роҳи тайёр намудани мутахассисони илмӣ – педагогии соҳаи таърих мушаххас гардидааст.

Аҳаммияти назариявӣ ва методологии таҳқиқот. Ин принсипи таърихият ва методологияи таърихӣ мебошад, ки имконият медиҳад, далелҳо ва воқеаҳоро дар вазъияти мушаххаси таърихӣ баррасӣ намуда, алоқамандии онҳоро вобаста ба шароит муайян намоем. Дар рафти таҳқиқот аз усули таърихӣ васеъ истифода шудааст. Ин усул дорои се хусусият: хислатӣ, танқидӣ ва муқоисавӣ мебошанд. Ин усулҳоро истифода бурда, ҳар муҳаққиқи таърих воқеаҳои гузаштаро омӯхта, онҳоро байни ҳамдигар муқоиса менамояд. Шабеҳияти онҳоро муқоиса намуда, сабаби зуҳури онҳоро шарҳ додан ба муҳаққиқ имконият медиҳад, ки дақиқан як қатор воқеаҳои таърихиро инъикос намояд.

Ҳамчунин мо дар диссертатсия, усули идроки илмиро ҳамчун таҷзия ва синтез, хулосабарорӣ, тасвири синхронӣ ва ғайра истифода шудаанд.

Мутобиқати диссертатсия ба шииосиомаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти илмӣ, навгонӣ ва натиҷаҳои он ба бандҳои шиносномаи ихтисосҳои КОА–и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 6D020300 – Таърих, аз ҷумла ба ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) мутобиқат мекунад.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот он аст, ки ӯ дар асоси шумораи зиёди маводи бойгонӣ, адабиёт, маҷмуаву маҷаллаҳои илмӣ, рӯзномаву матбуоти даврӣ ва суҳбатҳо таҳқиқоти маҷмуиро анҷом додааст. Муаллиф дар таҳқиқоти диссертатсионӣ бо таҳлилу коркарди маводи мухталиф мақсад ва вазифаҳои гузошташударо иҷро намуда, дар навгонии илмӣ, нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда ва хулосаҳо саҳми худро гузоштааст.

Натиҷаи таҳқиқоти мазкур, хулосаю навгониҳои илмӣ, муқаррароти ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва тавсияҳои ҷанбаи амалидошта бевосита аз ҷониби муаллиф таҳия, баррасӣ ва собит карда шудаанд. Мундариҷа ва муҳтавои асосии диссертатсия дар 5 мақолаи нашрнамудаи муаллиф, дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос ёфтааст, ки рӯйхати онҳо ба шарҳи зер аст:

Феҳристи интишороти илмии довталаби дараҷаи илмӣ

Мақолаҳое, ки дар маҷаллаҳои тақризшаваидаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расидаанд:

1. Давлатшоев Р. Аввалин боргоҳи илми тоҷик – заминаи асосии рушди фаъолияти академик Мулло Эркаев / Р. Давлатшоев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. №2. – С.97-103.

2. Давлатшоев Р. Омӯзгори асил, муаррих ва корманди ҷамъиятӣ / Р. Давлатшоев // Гузоришҳои Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. №4. – С.40-43.
3. Давлатшоев Р. Муаррихи асил академик Мулло Эркаев / Р. Давлатшоев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. №8. – С.112-116.
4. Давлатшоев Р. Труженик просвещения и науки / Р. Давлатшоев, Т. З. Мунавварова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. №10. – С.33-37.
5. Давлатшоев Р. Фаъолияти ташкилию ҷамъиятии академик Мулло Эркаев / Р. Давлатшоев, М. Мунавваров // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2022. №7. – С. 60-67.

Пешниҳоди диссертатсия ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-035:

1.Диссертатсияи докторанти фалсафа (PhD) Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич дар мавзӯи «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020300 – Таърих, ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) ҳамчун кори илмӣ – тахассусии анҷомёфта ба талаботи муқарраргардидаи КОА – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ ҷавобгӯ мебошад.

2. Диссертатсияи Давлатшоев Раҳматшо Ҳимматшоевич дар мавзӯи «Нақши академик Мулло Эркаев дар инкишофи илм ва маълумоти олии касбии Тоҷикистон (солҳои 40-ум – нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX)» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020300 – Таърих, ихтисоси 6D020301 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) бо назардошти пешниҳоду тавсияҳои аъзои ҷаласа барои баррасӣ ва ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-035-и назди

Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ пешниҳод карда шавад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи муштараки кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷӣ ва кафедраи таърихи халқи тоҷики факултети таърихи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, бо иштироки намояндагони Института таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ қабул гардид.

Дар ҷаласа 32 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «ҷонибдор» – 32 нафар; «муқобил» – нест; «бетараф» – нест. Қарор якдилона қабул карда шуд. Суратҷаласаи № 5 аз 12. 12.2023

Мудири кафедраи таърихи
халқи тоҷик, н.и.т., дотсент **Асрориёни Ҷ. О.**

Мудири кафедраи таърихи
нав ва навини кишварҳои
хориҷӣ, н.и.т., дотсент **Иззатова М. Қ.**

Котиби ҷаласа:
н.и.т., дотсенти кафедраи таърихи
нав ва навини кишварҳои хориҷӣ **Ҳалимова М. М.**

Имзоҳои Асрориён Ҷ. О., Иззатова М. Қ. ва
Ҳалимова М. М. – ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо ва
корҳои махсуси ДМТ **Тавқиев Э. Ш.**

Суроға:
734025 Ҷумҳурии Тоҷикистон,ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17,
тел.: (+992-37) 227-15-10, E-mail: info@tnu.tj).